

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie zalecenia dotyczącego zalecenia Rady w sprawie ustanowienia w strefie euro krajowych rad ds. konkurencyjności

(COM(2015) 601 final)

(2016/C 177/06)

Sprawozdawca: Thomas DELAPINA

Współsprawozdawca: David CROUGHAN

Dnia 11 listopada 2015 r. Komisja, działając na podstawie art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

zalecenia dotyczącego zalecenia Rady w sprawie ustanowienia w strefie euro krajowych rad ds. konkurencyjności

(COM(2015) 601 final).

Sekcja ds. Unii Gospodarczej i Walutowej oraz Spójności Gospodarczej i Społecznej, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię dnia 3 marca 2016 r.

Na 515. sesji plenarnej w dniach 16 i 17 marca 2016 r. (posiedzenie z dnia 17 marca 2016 r.) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 200 do 3 (11 osób wstrzymało się od głosu) przyjął następującą opinię:

1. Streszczenie i zalecenia

1.1. EKES analizuje, w jakim stopniu krajowe rady ds. konkurencyjności w strefie euro mogą przyczynić się do osiągnięcia niezbędnej poprawy w zarządzaniu gospodarczym przez zmniejszenie rozbieżności między członkami UGW i unikanie takich rozbieżności w przyszłości. Ich rolą byłoby odzwierciedlanie polityki społecznej i gospodarczej oraz wzmocnienie perspektywy europejskiej przez powiązania z siecią strefy euro.

1.2. Konkurencyjność nie jest celem samym w sobie. Jest rozsądnym celem jedynie wówczas, kiedy w praktyce poprawia dobrobyt ludzi. Zdaniem EKES-u kontynuacja obecnej polityki nie wchodzi w grę. Jednostronna strategia mająca na celu poprawę konkurencyjności krajów UGW poprzez obniżanie kosztów i zwiększanie eksportu faktycznie tylko pogłębiła skutki kryzysu, gdyż opiera się na zbyt wąskiej definicji konkurencyjności.

1.3. Dlatego też Komitet zaleca korzystanie w przyszłości ze zaktualizowanej definicji konkurencyjności („konkurencyjność 2.0”), a także uwzględnianie koncepcji zaproponowanych w projekcie „WWWforEurope” finansowanym przez Komisję Europejską. Taka nowa definicja konkurencyjności współgra z celami strategii „Europa 2020”, które obejmują również cele wykraczające poza PKB. Konkurencyjność jest tam definiowana jako „zdolność kraju (regionu, miejsca) do realizacji na rzecz swoich obywateli celów wykraczających poza PKB”. W takim ujęciu konkurencyjność mierzona jest na podstawie trzech filarów: dochodowego, społecznego i związanego ze zrównoważonością. **Mając na uwadze powyższe, EKES wzywa do tego, by w przyszłych dyskusjach nie odnosić się do „rad ds. konkurencyjności”, lecz do „rad ds. konkurencyjności, spójności społecznej i zrównoważoności”.**

1.4. EKES zwraca się do Komisji o dostarczenie wyjaśnień dotyczących szeregu kwestii, tak aby umożliwić ocenę działalności przedmiotowych rad ds. konkurencyjności, spójności społecznej i zrównoważonego rozwoju. W dalszym ciągu należy odpowiedzieć też na wiele kwestii technicznych, takich jak mianowanie członków, przepisy dotyczące odpowiedzialności itp.

1.4.1. EKES zgadza się z podejściem Komisji, która zezwala państwom członkowskim na realizację zalecenia o krajowych radach przez utworzenie nowych instytucji lub dostosowanie mandatu istniejących organów, o ile są one niezależne, a ich celem nie jest ani ingerowanie w procesy kształtowania wynagrodzeń i rolę partnerów społecznych, ani harmonizacja krajowych systemów ustalania wysokości wynagrodzeń. Ze względu na to, że należy unikać powielania wykonywanej pracy i istniejących organów, EKES zwraca się do Komisji o przeprowadzenie pełnej analizy rozpoznawczej tego typu działalności (prace MFW, OECD, istniejących komitetów, organów krajowych i innych ewentualnie użytecznych organów itd.). Taki kompleksowy przegląd jest istotny, jako że stanowiłby wsparcie dla procesu decyzyjnego, umożliwiając oszacowanie wartości dodanej proponowanych rad, przeprowadzenie analizy kosztów i korzyści oraz sprawdzenie, czy istnieje konieczność powołania dodatkowych organów.

1.4.2. EKES zwraca się do Komisji o przedstawienie konkretnych propozycji dotyczących tego, w jaki sposób zagwarantować spełnienie następujących koniecznych wymogów:

- rozliczalność, legalność i przejrzystość przez pełne włączenie demokratycznie prawomocnych instytucji, takich jak parlamenty, partnerzy społeczni i inne reprezentatywne organizacje społeczeństwa obywatelskiego,
- reprezentatywność wyważonej i bezstronnej grupy ekspertów, odzwierciedlającej różnorodność opinii,
- niewiążący charakter zaleceń rady, w szczególności w związku z pełną ochroną autonomiczności partnerów społecznych,
- uwzględnienie podwójnego charakteru płac jako czynnika kosztowego dla przedsiębiorstw i głównego czynnika kształtującego popyt wewnętrzny podczas oceny konkurencyjności zgodnie z jej nową definicją.

1.5. EKES przedłożył już konkretne propozycje dotyczące pogłębienia UGW przed publikacją ostatniego pakietu Komisji – propozycje, które powinny zostać wdrożone.

- Nie są potrzebne konkurujące strategie krajowe, lecz wspólna strategia europejska. Kluczowe znaczenie ma tutaj poszerzenie dialogu makroekonomicznego i wprowadzenie go w strefie euro. To na tym poziomie należy prowadzić koordynację polityk gospodarczych i trzech głównych czynników polityki makroekonomicznej.
- Na poziomie krajowym, należy wzmocnić rolę partnerów społecznych i opracować lub skonsolidować systemy dialogu makroekonomicznego.
- Aby zapewnić demokratyczną rozliczalność, należy wzmocnić rolę parlamentów narodowych i PE, a roli tej nie powinny przyćmiewać technokratyczne komitety ekspertów.
- EKES podkreśla znaczenie jednakowego traktowania celów gospodarczych i społecznych i przeprowadzenia oceny skutków społecznych dla wszystkich działań związanych z europejskim semestrem.
- W niwelowaniu zakłóceń równowagi kluczowe znaczenie ma promowanie inwestycji publicznych i prywatnych, co wymaga polityki budżetowej lepiej zorientowanej na wspieranie wzrostu i tworzenia miejsc pracy wysokiej jakości.
- Ma to wpływ na dochody, gdyż wymaga odpowiednio zaprojektowanych systemów podatkowych, tak aby zapewnić odpowiednie podstawy finansowe. Dotyczy to również kwestii wydatków, gdzie EKES dostrzega potrzebę wprowadzenia rozwiązań bardziej sprzyjających wzrostowi. Wydaje się zwłaszcza że szerzej ujęta złota reguła inwestycyjna w finansowaniu inwestycji publicznych byłaby spójna z istniejącymi środkami, umożliwiającymi rozkładanie kosztów finansowania przyszłych inwestycji na wiele pokoleń.

2. Zalecenia Komisji

2.1. W swoim komunikacie w sprawie działań na rzecz dokończenia budowy unii gospodarczej i walutowej Komisja proponuje dalszą konsolidację strefy euro do wiosny 2017 r. (etap 1. – „pogłębianie przez działanie”, który rozpoczął się dnia 15 lipca 2015 r.). Następnie, na postawie kryteriów odnowionej konwergencji gospodarek strefy euro, należy przeprowadzić bardziej zasadnicze reformy w celu przejścia do średnio- i długoterminowej wizji nowych perspektyw wzrostu (etap 2. – „dokończenie unii gospodarczej i walutowej”). Jednym z kluczowych elementów 1. etapu jest usprawniony zestaw narzędzi zarządzania gospodarczego, w tym propozycja, aby Rada wydała zalecenie dla państw członkowskich należących do strefy euro w sprawie ustanowienia krajowych rad ds. konkurencyjności (a także zachęciła inne państwa członkowskie do utworzenia podobnych organów).

2.2. Komisja ma nadzieję, że uruchomienie niezależnej wiedzy fachowej na poziomie krajowym zachęci państwa członkowskie do wzięcia na siebie odpowiedzialności za niezbędne środki i reformy na szczeblu krajowym. Celem jest utworzenie krajowych rad ds. konkurencyjności, które będą monitorować politykę w dziedzinie szeroko pojętej konkurencyjności i wyniki tej polityki, a tym samym będą przyczyniać się do sprzyjania trwałej konwergencji gospodarczej oraz do zwiększania poczucia odpowiedzialności za realizację niezbędnych reform na poziomie krajowym. Zachęca się państwa członkowskie do wdrożenia zasad określonych w przedmiotowym zaleceniu oraz uprasza się Komisję, aby po 12 miesiącach sporządziła sprawozdanie z postępu prac dotyczące realizacji i przydatności tego zalecenia, w tym tego, czy konieczne jest przyjęcie wiążących przepisów.

2.3. Rady miałyby monitorować zmiany w zakresie konkurencyjności w poszczególnych państwach członkowskich, zwłaszcza czynniki, które mogą wpłynąć na ceny i jakość towarów i usług w porównaniu ze światowymi konkurentami w perspektywie krótkoterminowej. Zakres kompetencji rad powinien obejmować „dynamikę płac, czynniki pozapłacowe i czynniki pobudzające wydajność, a także kwestie dynamiki związane z inwestycjami, innowacjami i atrakcyjnością danej gospodarki dla przedsiębiorców”. Rady będą analizować i oceniać stosowne środki oraz formułować zalecenia z zakresu polityki przy uwzględnieniu uwarunkowań krajowych i utrwalonych praktyk. Rady będą również dostarczać odpowiednich informacji na potrzeby procesów kształtowania płac na poziomie krajowym. Zgodnie z art. 28 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej prawo do negocjowania i zawierania układów zbiorowych nie zostanie naruszone.

2.4. Rady będą posiadać strukturalną i funkcjonalną autonomię w stosunku do organów państw członkowskich. Powinny konsultować się z odpowiednimi zainteresowanymi stronami (np. krajowymi podmiotami lub grupami podmiotów, w tym partnerami społecznymi, którzy biorą regularnie udział w dialogu gospodarczym i społecznym w danym państwie członkowskim), ale nie powinny wyłącznie lub głównie wyrażać opinii i interesów konkretnej grupy zainteresowanych podmiotów.

2.5. Rady powinny sporządzać sprawozdania roczne. Aby zadbać o to, by cele Unii i strefy euro były uwzględniane, Komisja zamierza koordynować działania rad i prowadzić konsultacje między obiema stronami podczas sporządzania sprawozdań rocznych i podczas misji rozpoznawczych w państwach członkowskich. Sprawozdania te dostarczą również informacji na potrzeby analiz przygotowywanych przez Komisję w ramach europejskiego semestru i procedury dotyczącej zakłóceń równowagi makroekonomicznej.

3. Uwagi ogólne

3.1. EKES podziela przekonanie Komisji Europejskiej, że należy usprawnić i pogłębić UGW; Komitet podkreślał to w wielu swoich opiniach i przedstawiał w tym względzie konkretne propozycje. Pochwala również pozytywne działania podjęte przez Komisję i podziela pogląd, że ściślejsza koordynacja krajowych polityk gospodarczych ma absolutnie zasadnicze znaczenie dla usunięcia istniejących zakłóceń równowagi oraz zmniejszenia prawdopodobieństwa wystąpienia takich zakłóceń równowagi w przyszłości. Znaczna część wartości dodanej rad krajowych wynikałaby z ich powiązania z sieciami innych tego rodzaju rad w strefie euro, co wzmocniłoby europejskie aspekty politycznej debaty między państwami członkowskimi a Komisją.

3.2. Niemniej, obecne rozwiązania z zakresu polityki nie zajmują się w odpowiedni sposób tym problemem, zatem potrzebne są lepsze instrumenty służące zarządzaniu zakłóceniami równowagi makroekonomicznej. W związku z tym EKES z dużym zadowoleniem przyjmuje fakt, że Komisja uznała w końcu, iż należy w większym stopniu skupić się na wynikach działalności państw członkowskich w odniesieniu do celów polityki zatrudnienia i polityki społecznej oraz iż należy wzmocnić poczucie odpowiedzialności za wysiłki na rzecz reform. Słuszny jest także apel Komisji o większe zaangażowanie partnerów społecznych podczas opracowywania krajowych programów reform oraz o włączanie krajowych partnerów społecznych, za pośrednictwem przedstawicieli Komisji, w proces europejskiego semestru na szczeblu krajowym. Rady krajowe, ustanawiane z pełnym zaangażowaniem wszystkich zainteresowanych stron, mogłyby stać się użytecznym pryzmatem odzwierciedlającym zarówno gospodarcze, jak i społeczne skutki bieżących i przyszłych działań politycznych.

3.3. Dla państw członkowskich, które zdecydowały się na jednolitą politykę pieniężną (jedna waluta, jedna stopa procentowa) z niewielkim prawdopodobieństwem, że w perspektywie średnioterminowej lub kiedykolwiek przerodzi się ona w pełnowymiarową unię gospodarczą, społeczną i budżetową jako unia w pełni federalna, korygowanie zakłóceń równowagi za pomocą nominalnych kursów waluty nie jest już możliwą do realizacji opcją. Do tej pory wysiłki na rzecz pobudzenia konkurencyjności w strefie euro ograniczały się zasadniczo do wąsko zdefiniowanego celu, mianowicie zwiększenia wydajności eksportu i obrotów bieżących często za sprawą cięcia kosztów, co może przynieść skutki przeciwne do zamierzonych. Obecna polityka nie była w stanie wyeliminować zakłóceń równowagi ani szkodliwych skutków kryzysu. Było wręcz przeciwnie, gdyż w niektórych przypadkach przedsięwzięte środki właściwie pogłębiły te skutki ⁽¹⁾ poprzez położenie zbyt dużego nacisku na czysto podaźową politykę oszczędnościową, która stłumiła popyt, a tym samym dodatkowo zwiększyła poziom bezrobocia, deficytu publicznego i nierówności społecznej. Jako że zakłócenia równowagi, o ile nie zaradzi im się na czas, mogą przekształcać się w trudną codzienność, potrzebne są nowe instrumenty polityczne, aby nie dopuścić do tego, że wszystkie ciężary związane z dostosowaniem ponoszone są tylko w formie płac i przez rynek pracy.

3.4. Mimo że Komisja w swoim zaleceniu opowiada się za „szeroko pojętą konkurencyjnością”, EKES zwraca uwagę, że już w 2002 r. Komisja opublikowała dużo szerszą definicję tego pojęcia, zgodnie z którą konkurencyjność to „zdolność gospodarki do trwałego zagwarantowania ludności wysokiego i rosnącego poziomu życia oraz wysokiego poziomu zatrudnienia” ⁽²⁾. W finansowanym przez Komisję Europejską projekcie „WWWforEurope” ⁽³⁾ pogłębiono definicję konkurencyjności i objęto nią cele „wykraczające poza PKB”, takie jak włączenie społeczne i zrównoważone środowisko w kontekście strategii „Europa 2020” ⁽⁴⁾. Konkurencyjność jest tam definiowana jako „zdolność kraju (regionu, miejsca) do realizacji na rzecz swoich obywateli celów wykraczających poza PKB” ⁽⁵⁾. Konkurencyjność mierzona jest na podstawie trzech filarów: filaru dochodowego (obejmującego rozporządzalny dochód gospodarstw domowych i wydatki konsumenckie), filaru społecznego (obejmującego społeczno-gospodarcze oddziaływanie systemu, takie jak zagrożenie ubóstwem, nierówność i bezrobocie osób młodych), oraz filaru środowiskowego, w ramach którego mierzy się produktywność zasobów, intensywność emisji gazów cieplarnianych, energochłonność i udział odnawialnych źródeł energii w wytwarzaniu energii elektrycznej. Uwzględniono też agendę cyfrową. Nie oznacza to, że zakłócenia równowagi (takie jak bilans płatniczy rachunku bieżącego) mogą być ignorowane, jak można to było zaobserwować podczas kryzysu finansowego.

3.5. Aby zapewnić zrozumienie szerszej definicji konkurencyjności („konkurencyjność 2.0”), EKES sugeruje, by przyszłe dyskusje nie odbywały się pod hasłem „rad ds. konkurencyjności”, ale „rad ds. konkurencyjności, spójności społecznej i zrównoważoności”.

4. Uwagi szczegółowe

4.1. Na szczeblu międzynarodowym istnieją liczne instytucje i procedury (w tym MFW i OECD, a także Komisja Europejska), które monitorują konkurencyjność i wydają stosowne zalecenia z zakresu polityki. Na szczeblu krajowym również istnieje wiele organów, takich jak niezależne instytuty badań nad gospodarką, urzędy statystyczne oraz rady społeczno-gospodarcze, które zajmują się takimi zagadnieniami. Komisja zauważa, że istniejące instytucje i ich działalność mogą posłużyć jako model podczas tworzenia rad ds. konkurencyjności, ponieważ niektóre państwa już mają takie organy, a w innych można wykorzystać istniejące organy. Ważne jest jednak, by rady były niezależne a ich rola doradcza odpowiednio odzwierciedlała ekspertyzy wydane w interesie ogólnym.

⁽¹⁾ Szczegółowy opis znajduje się w opinii EKES-u „Zalecenia Rady w sprawie wdrażania ogólnych wytycznych polityki gospodarczej państw członkowskich, których walutą jest euro” (pkt 3.8 i nast.) (Dz.U. C 133 z 9.5.2013, s. 44).

⁽²⁾ COM(2002) 714 final.

⁽³⁾ <http://www.foreurope.eu/>.

⁽⁴⁾ „WWWforEurope”, Dokument roboczy nr 84: Competitiveness and Clusters: Implications for a New European Growth Strategy [Konkurencyjność a klastry: konsekwencje dla nowej europejskiej strategii na rzecz wzrostu] (luty 2015 r.).

⁽⁵⁾ Ibid., s. 9.

4.2. EKES odnotowuje zalecenie Komisji, aby na podstawie stosownych informacji z państw członkowskich w ciągu 12 miesięcy od przyjęcia zalecenia sporządzić sprawozdanie z postępu prac dotyczące realizacji i przydatności zalecenia w sprawie ustanowienia krajowych rad ds. konkurencyjności. Przed powołaniem rad należałoby sporządzić analizę rozpoznawczą, w której oceniono by działalność i skuteczność istniejących i ewentualnie ustanowionych w przyszłości organów. Taki kompleksowy przegląd, uwzględniający wiedzę fachową partnerów społecznych, stanowiłby wsparcie dla procesu decyzyjnego, ponieważ umożliwiłby oszacowanie wartości dodanej takich rad, przeprowadzanie analizy kosztów i korzyści oraz sprawdzenie, czy istnieje konieczność powołania dodatkowych organów.

4.3. Komisja dość słusznie podkreśla nieustannie konieczność zwiększenia przejrzystości polityki i jej legitymacji demokratycznej poprzez pełne włączenie w te działania Parlamentu Europejskiego, parlamentów narodowych, a także odpowiednich zainteresowanych stron społeczeństwa obywatelskiego, w szczególności partnerów społecznych. W związku z tym EKES apeluje, aby demokratycznie rozliczalne organy były należycie włączane w mianowanie i zatwierdzanie członków rady, sprawy związane z uprawnieniami, sporządzaniem programu prac, opracowaniem raportów i sprawozdań itp., które to kwestie należy doprecyzować, jeśli rady mają zostać utworzone.

4.4. Zanim będzie można poprzeć ustanowienie rad ds. konkurencyjności, Komisja musi określić kryteria ich niezależności i reprezentatywności wyważonej i bezstronnej grupy ekspertów, odzwierciedlającej różnorodność opinii, w tym opinii partnerów społecznych, tak by rozwiązać istniejące wątpliwości co do istnienia niezależnej, neutralnej wiedzy specjalistycznej. Należy również doprecyzować kwestię odpowiedzialności w przypadku nieprawidłowych analiz lub prognoz sporządzonych przez te rady.

4.5. EKES, odnotowując doradczy charakter tych organów, oczekuje od Komisji wyraźnego doprecyzowania niewiążącego charakteru zaleceń wydawanych przez rady ds. konkurencyjności. Kwestia niewiążącego charakteru zaleceń pojawia się w szczególności w związku z ochroną autonomiczności stron biorących udział w negocjacjach płacowych. Komisja odnotowuje w swoim zaleceniu, że prawo do negocjowania i zawierania układów zbiorowych nie powinno zostać naruszone, ale to zapewnienie, które dotyczy wyłącznie prawa gwarantowanego przez traktat⁽⁶⁾, jest zbyt słabe. Wszelkie próby bezpośredniego wpływu na kształtowanie płac leżą całkowicie poza zakresem kompetencji rad ds. konkurencyjności.

4.6. EKES odnotowuje szersze pojmowanie konkurencyjności wykraczające poza konkurencyjność kosztową. W analizie innych czynników zapobiegania powstawaniu zakłóceń równowagi należy brać pod uwagę podwójny charakter płac (czynnik kosztowy dla przedsiębiorstw, czynnik wpływający na popyt krajowy; zob. pkt 5.5). Aby odpowiednio zająć się zakłóceniami równowagi, niezbędne jest też symetryczne podejście do nadwyżek i deficytów⁽⁷⁾.

5. Propozycje EKES-u

5.1. EKES wierzy w konieczność pogłębienia UGW. W związku z tym, że Komitet w powyższej ocenie wniosku Komisji wskazał wiele kwestii pozostających bez odpowiedzi, które wymagają dalszej analizy i wyjaśnienia, poniżej przedstawiono podsumowanie jego własnych odpowiednich propozycji przedłożonych do tej pory. W ostatnich latach EKES przyjął szereg opinii dotyczących pogłębienia UGW⁽⁸⁾, przy czym ostatnią z nich jest przyjęta w 2015 r. opinia ECO/380 w sprawie metody wspólnotowej dla demokratycznej i społecznej UGW⁽⁹⁾.

5.2. EKES przedstawił wnioski dotyczące przyszłych inicjatyw podejmowanych przez Komisję w odniesieniu do UGW w swojej opinii ECO/380. EKES jest przekonany, że takie środki pomogą zniwelować rozbieżności w funkcjonowaniu rynków pracy, systemów kształtowania płac i systemów społecznych. Systemy te są potrzebne, aby stabilizować UGW i ją pogłębiać z punktu widzenia demokratycznego i społecznego. Podejście EKES-u opiera się na założeniu, że w ramach całościowego kontekstu polityki monetarnej, budżetowej i płacowej można budować zaufanie i uzyskać większą konwergencję bez naruszania niezależności rokowań zbiorowych.

⁽⁶⁾ Art. 153 ust. 1 TFUE stanowi: „Mając na względzie urzeczywistnienie celów określonych w artykule 151, Unia wspiera i uzupełnia działania Państw Członkowskich w następujących dziedzinach: [...]”, a art. 153 ust. 5 brzmi: „Postanowienia niniejszego artykułu nie mają zastosowania do wynagrodzeń ani do prawa zrzeszania się, ani do prawa strajku, ani do prawa lokautu”.

⁽⁷⁾ Zob. opinia EKES-u w sprawie przeglądu zarządzania gospodarczego (Dz.U. C 268 z 14.8.2015, s. 33) (pkt 3.2.3).

⁽⁸⁾ Zwłaszcza w sprawie filaru politycznego: zob. opinia EKES-u „Ukończenie UGW: filar polityczny” (Dz.U. C 332 z 8.10.2015, s. 8).

⁽⁹⁾ Oraz wcześniejsza opinia EKES-u „Ukończenie UGW: filar polityczny” (Dz.U. C 332 z 8.10.2015, s. 8).

5.3. Wymagać to będzie środków służących propagowaniu dialogu makroekonomicznego, a przede wszystkim nawiązania dialogu makroekonomicznego w strefie euro (MED-EURO). MED został zainicjowany w 1999 r. w celu osiągnięcia zrównoważonej oraz ukierunkowanej na wzrost i stabilność kombinacji polityki makroekonomicznej, tzn. płynnej interakcji między zmianami płac a polityką monetarną i budżetową. Forum to, służące koordynowaniu działań trzech dużych graczy uczestniczących w polityce makroekonomicznej, mogłoby – przy bezpośrednim zaangażowaniu partnerów społecznych – wnieść istotny wkład na rzecz zapewnienia niezbędnej koordynacji, zgodności ze wspólnym celem UGW dotyczącym stabilności oraz demokratycznego i społecznego rozwoju UGW. Jego ustalenia i konkluzje powinny być uwzględniane zarówno w rocznej analizie wzrostu gospodarczego, jak i w zaleceniach dla poszczególnych krajów.

5.4. Komitet ponownie podkreśla znaczenie promowania roli partnerów społecznych i ich udziału w kształtowaniu polityki. Pewien rodzaj dialogu makroekonomicznego przynosi również korzyści na szczeblu krajowym. Odnotowano silny wzrost konkurencyjności i wydajności, głównie w tych krajach, w których istnieje rzetelny dialog społeczny i stosunki pracy oraz w których zapewnia się wysoki poziom ochrony socjalnej i spójności społecznej.

5.5. System kształtowania płac należy pozostawić trosce partnerów biorących udział w rokowaniach zbiorowych, bez wywierania wpływu z zewnątrz. Należy w pełni szanować i gwarantować ich autonomię. Mają oni bowiem najlepsze pojęcie o faktycznej sytuacji w zakresie kształtowania płac i rynków pracy. Partnerzy uczestniczący w rokowaniach zbiorowych biorą pod uwagę fakt, że zmiany płac wywierają wpływ zarówno na koszty, jak i na popyt. Są oni doskonale świadomi faktu, że dostosowywanie wzrostu płac zwiększa się wraz ze średnioterminowym wzrostem produktywności krajowej, a określony przez EBC cel dotyczący poziomu inflacji ma neutralny wpływ na ceny, konkurencyjność, popyt krajowy i dystrybucję dochodu⁽¹⁰⁾. Konieczność wzmocnienia dialogu makroekonomicznego jest uzasadniona faktem, że świadomość w tym zakresie różni się w poszczególnych państwach członkowskich i czasami nie znajduje żadnego praktycznego przełożenia, a tym samym prowadzi do zakłóceń równowagi.

5.6. W zarządzaniu strefą euro potrzebne jest bardziej aktywne zaangażowanie parlamentów narodowych i Parlamentu Europejskiego. EKES opowiada się za powstaniem dużej komisji w Parlamencie Europejskim złożonej z deputowanych wszystkich państw strefy euro oraz tych krajów, które chcą do strefy przystąpić, w połączeniu z natężeniem koordynacji między parlamentarzystami państw strefy euro w kwestiach związanych z UGW (COSAC+).

5.7. EKES zwraca uwagę, że trzeba lepiej pogodzić cele polityki gospodarczej z celami polityki społecznej Unii Europejskiej określonymi w art. 4 ust. 2 TFUE, oraz usunąć ewentualne sprzeczności między celami gospodarczymi i społecznymi. Wszystkie działania w ramach europejskiego semestru – zgodnie z horyzontalną klauzulą społeczną – muszą być przedmiotem oceny skutków społecznych⁽¹¹⁾.

5.8. EKES uważa ponadto, że zasadnicze znaczenie ma krótkoterminowe zarządzanie popytem oraz skuteczny program inwestycyjny służący generowaniu przychodów dzięki wzrostowi, spójności społecznej i solidarności. Pociąga to za sobą potrzebę prowadzenia polityki budżetowej, która sprzyja wzrostowi i zatrudnieniu. Musi istnieć skuteczna koordynacja w dziedzinie opodatkowania w celu dopilnowania, aby poszczególne kraje dysponowały odpowiednią bazą dochodów. Konieczne jest również zdecydowane działanie na rzecz zwalczania oszustw podatkowych, rajów podatkowych i agresywnego planowania podatkowego.

5.9. W dziedzinie wydatków Komitet również dostrzega przestrzeń dla polityk budżetowych bardziej przyjaznych wzrostowi. Inwestycje publiczne są istotnym narzędziem służącym ożywieniu gospodarstwu. Niezbędne inwestycje w nowoczesnych obszarach oraz na polu społecznym (badania naukowe, edukacja, opieka nad dziećmi, usługi społeczne, mieszkania socjalne itp.) nie tylko wspierają wzrost i tworzenie miejsc pracy w perspektywie krótkoterminowej, ale także zwiększają potencjalną produkcję w perspektywie długoterminowej. Inwestycje i wzrost, zwłaszcza w krajach borykających się z kryzysem, mają kluczowe znaczenie dla procesu nadrabiania zaległości, a tym samym niwelowania zakłóceń równowagi.

5.10. EKES z zadowoleniem przyjmuje propozycję Komisji dotyczącą nieuwzględniania podczas obliczania deficytu budżetowego wkładów państw członkowskich do Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych. W związku z tym, że to kwestia wydatków pobudza potencjał wzrostu gospodarczego, a działania z nimi związane przyniosą korzyści także przyszłym pokoleniom, finansowanie również powinno rozkładać się na wiele pokoleń. Idąc dalej tym samym tokiem myślenia, Komitet zapytuje ponownie⁽¹²⁾, dlaczego nie można w identyczny sposób traktować przyszłościowych inwestycji z wykorzystaniem budżetu ogólnego w postaci złotej reguły inwestycyjnej.

Bruksela, 17 marca 2016 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Georges DASSIS

⁽¹⁰⁾ Zob. opinia EKES-u w sprawie rocznej wizji wzrostu gospodarczego (Dz.U. C 132 z 3.5.2011, s. 26) (pkt 2.3).

⁽¹¹⁾ Zob. opinia EKES-u w sprawie metody wspólnotowej dla demokratycznej i społecznej UGW (Dz.U. C 13 z 15.1.2016, s. 33) (pkt 1.5).

⁽¹²⁾ Opinia EKES-u w sprawie planu inwestycyjnego dla Europy (Dz.U. C 268 z 14.8.2015, s. 27) (pkt 4).